

اورنبورغ
و باشقه شهرلرگه
بلا تفریق
سنه لك بهاسی ۴ صوم تین
بارم سنه لگی ۲
لوچ آیلغی ۱ ۲۰
پر آیلغی ۵۰
چیت مملکتلرگه
سنه لك بهاسی ۶ صوم
بارم سنه لگی ۳
اورنبورغ ژورنال
« دین و معیشت »
تیلیفون نومر ۲۸۶
بره ملاب ۱۲ تین

ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صوامع
وبیع وصلوات ومساجد يذكر فیها اسم الله
كثیرا ولینصرن الله من ینصره ان الله لقوی عزیز

دین و معیشت

زمان تاعسیسی ۳۱ دیکابر ۱۹۰۶ سنه سننده

دوامی ۶ نچی سنه

هفته ده بر دفعه یلغه ایلی نسخه نشر اولنور، دینی
علمی و سیاسی ژورنال در.

بیارلگان یازولری
اوزگار تورگه اداره
اختیارلیدر. باصلمغان
یازولر کیر و قایتارلماز.
مرفه سز خطلر قبول
ایدلماز آدرس آلماشتر وغه
۲۱ تین آلنور.
آدر یسنی آچق
یازولری اوتنله
آدر سسز مقاله لر
درج ایدلماز
بره ملاب ۱۲ تین

اورنبورغ و باشقه یرده اولان شا کردلرگه بلا تفریق یلغه ۳ صوم یارطی یلغه ۱ صوم ۵۰ تین.

فهرست

مسئله .

قورة مسئله سی

ملائکة حقنده .

لاحقه .

مشایعه .

ذیل ولاحقه

تورلی خبرلر .

خارجی خبرلر .

اورنبورغ خبرلری .

فلسفه عبادتکده ردیه

شهیفته

t.me/sehifeleribiz
u.u8686@gmail.com

بو اثر محترم محمد صادق حضرت عثمانی ننگ صوگ
وقت لر ده غنه یازغان اثری اوله رق غایت حکمی
و علمی نادره المثل بر رساله در .
زمانه زده فلسفه بیاعلمی و حکمت بقالاری چوق
اولدقندن شونلره قارشو تور مق ایچون هر بر اهل
دیانت که بو کتابدک بر نسخه سنی بولندر مق ضرور در .
رساله دین و معیشت اداره سنده ۱۵ تیندن پوچته
ایلان ۱۷ تیندن صاتله در پوچته مارقه سی هم مقبولدر .

بوزمی دیمکدر.

۲ نچی سوؤالنک جوابی : بو مسئله نك خصوصنه كتب فقهیه دن روایت کوره آلمدق . قواعد فقهیه گه قاراغانده بو اون اسراف بولورغه اوخشامی . زیرا اسرافنك معناسی عبثکه فایدهسن اورنغه مال صرف قیلو دیمکدر . بو اون ایسه فایدهسن اورنغه صرف قیلنمخان . بلکه آنك بغدادنی بازار توغه کوب فائکسی بولغان . اون بولسون آچه بولسون هر قایوسی مالدر . مثلا اون صرف قیلماينچه آنك اورننه آشلق بازار ته تورغان ماشینهغه آچه صرف ایداسه یاخود شول ماشینه صاحبنه آچه بیروب آشلقنی بازار تدراسه ، مونده اسراف یوق ایدی . شولای بولغاچ اون صرف ایدوب آشلق طاراتودهده اسراف بولماسقه تیوشایدیر . خصوصاً اول اون ، ادم گه اشارغه یاراماسهده ، حیوانغه بیرور گه یاری طورغاندر . اول وقت هیچ بر وجه ایله اسرافقه کرتوب بولمایدیر . بزم بیلدیکمز شودر .

۳ نچی سوؤالنک جوابی : بو مسئله نكده خصوصینه روایت فقهیه کوره آلمدق شولایده بولسه مونددهده قواعد فقهیه گه قاراب سوز سويلمک ممکندر . طارمهنی جمع ایدوچیلر آشلق آراسنده اوسوب اوتورغان طارمهنی آشلق طابتاب صاحبنك رضاسندن بشقه جیناسه لر بو اش کشی گه ضرر اولدیغی ایچون فی نفسه حرام اش بولهدر . هم حق غیر گهده تعدی بولهدر . اگر آشلقنی صاحبی اوروب آغاندنصوگ شول اورنك فالغان طارمهنی جیناسه لر ، اول طارمهنی آشلق صاحبی « بر وقت اوزم آلورمن ئلی » دیب فالدرامی ؟ ئله « کرک کشی آلورئلی مگا کر کهی » دیب فالدرامی ؟

I

عمر بن عثمان الاسماعیلی طرفندن سوؤالدر .
 ۱ نچی جماعه برله نماز اوقغان وقتده صبی لر ، باشقه ایرلر برله برابر طرسه لر قایوسی آثم ؟ و قایوسی نك نمازی فاسد اوله ؟ یا که برسی نكده نمازی فاسد بولمی می ؟
 ۲ نچی بزم اطرافمزده مثلا یکر می پوط بغدادیغه بر پوط ارش ائی قوشوب یارغچه سالارده شول اون واسطهسی برله بغدادی بیک صافی بازاره شول اون اوزی اچوب بته شون اون اسرافغه کر می ؟ یوقمی ؟

۳ نچی بزم قریه و اطرافمزده غیر کشی نك ایگنلگی (آشلقی) آراسینه اوسکان طارمهنی (کیندر اوراغنی) جمع ایده لر . شول طارمهنی آشاوهم صاتوب آچهسی برله معامله درستمی ؟ حق غیر گه کر می می ؟

اداره - ۱ نچی سوؤالنک جوابی : نماز اوقغان وقتده صبی بالالر بالغ ایرلر ایله برابر صفده تورسدلر هیچ کمک نمازی فاسد بولمی . (ومخاذات الامر د الصبیح المشتی لا یفسدها علی المنه ب) در المختار . یعنی ماتور یوزلی صقالسز هم مشتی اوغلانغه مخاذات (صفده بر گه تور مق) ظاهر منهدده نمازی بوزمیدر . (قوله الصبیح المشتی اما قید بذلك لانه علی الخلاف والا فغیره لا یفسد بالاتفاق) رد المختار ج ۱ صحیفه ۴۹۵ . یعنی مصنف نك (امرد)نی ماتور یوزلی ، شارح نك مشتی دیب تقیید لری بعض علمانك آنلرده اختلافی بولغانغه کورهدر . یوقسه ماتور یوزلی هم مشتی بولغان اوغلانغه مخاذات بالاتفاق نمازی

اگر بر وقت اوزم جينار من ديب فالدرسه آنی
آلوچی لر حق غیرگه تجاوز فیلغان بوله لر. اگر
کرك کشی آلور مگا کر کمی ديب فالدرغان بولسه
آنی آلوچیبارغه اباغت فیلغان بوله درده آلوچی کشیلر
مباح نرسه نی آنگان بولوب حق غیرگه تجاوز فیلغان
بولمیلر.

(ثم ما یجده نوعان نوع لا یطلبه صاحبه کالنواة
وقشر الرمان فی مواضع متفرقة وله ان يأخذها وینتفع
بها ولیکن لا تصیر ملاکاً للاخذ حتی لو وجده صاحبها
فی یده له ان يأخذها الا اذا قال الرامی فی حالة الرمی
لاقوام معلومین من شأ فلیأخذها . وام ینکر الامام
السرخیسی هذا التفصیل فی نسخته وکذا الجواب فی التقاط
السنابل . وقال بعض المشایخ لیس للرامی ان يأخذ
وان لم یقل من شاء فلیأخذ لاقوام معلومین) خلاصة
الفتاوی فی اللقطه .

II

کلدییش آولی ننگ رحیم اسحقفی امضاسیله سؤال لر.
انچی سؤال : بز ننگ قریه مزده اویله نمازنده بر
مسافر امام اولوب نمازینی تمام ایتکاج قومنگ بعض
جهلاسی سلام بیروب بعضیلری قیامغه توردی لر.
بونلر مسبوق بوله لر می؟ لاحق می؟

۲ نچی سؤال : بر کشی ثلث مالندن اوچ مک
صومنی دورت امامغه بیروب حج قیلدر و ایله وصیت
ایتسه، وارثلر گه اماملردن بشقه کشینی حجگه یبار و
درسته و؟

۳ نچی سؤال : میتنی بر بلده دن ایکنچی بر اق
بلده گه ایتوب دفن قیلو درسته و؟
۴ نچی سؤال : یوز چاقرم مسافه گه چقغان کشی
مسافر بولوب قصر صلوة قیلور مو؟

اداره - انچی سؤال ننگ جوابی : بو سؤال مبهم یازلغان
شونک ایچون آکلاغانمزه کوره جواب بیرمه ز. بو
سؤالنی بز شولای آکلیه ز : بر مسافر بر قریه ده
اویله نمازنده امام اولشه ده اوزیننگ نمازینی یعنی

ایکی رکعتنی تمام ایتوب سلام بیرمش. مقتدیلر ننگ
بعضیسی امام ایله بر گه سلام ویرمشلر. و بعضیلر بک
قیامغه توروب اوز نماز لرینی یعنی دورت رکعتنی
تمام ایتمشلر. لیکن اوشبو تورغان کشیلر اوزلریننگ
ایکی رکعتلرینی تمام ایتکانک مسبوق حکمنده بولوب،
قرأت اوقورلر می؟ یاخود لاحق حکمنده بولوب ایکی
رکعتنی قرأتسنز گنه تمام ایدرلر می؟

بونک جوابی ایسه. تورغان کشیلر لاحق حکمنده
بولوب اصح روایتکه بناء ایکی رکعتنی قرأتسنز گنه
تمام ایدرلر. (وصح اقتداء المقیم بالمسافر فی الوقت
وبعد. فاذا قام المقیم الی الاتمام لا یقرأ ولا یسجد
للسهو فی الاصح لانه کاللاحق) در المختار فی صلاة
المسافر. یعنی مقیم ننگ مسافر نه اقتداسی وقتده
بولسه ده صوگ بولسه ده صحیحدر. ایندی مقیم اوز
نمازینی تماملاو ایچون تورسه اصح روایتکه بناء
قرآنده اوقماس سجده سهوده قیلماس چونکه اول
لاحق حکمنده دیمکدر.

۲ نچی سؤال ننگ جوابی : میت وصیت وقتنده «مگا
حج قیلو ایچون دورت امامنی یباریکز امام بولمغان
کشیلرینی یبارمگز» دیگان بولسه، امام بولمغان
کشیلرینی یبار و درست بولمیدر. اگرده میت «امام
بولمغان کشیلرینی یبارمگز» دیگان بولمسه، امام
بولمغان کشیلرینی ده یبار و درست بوله در. (فلو قال
یحج عنی فلان لا غیره لم یجز حج غیره ولو لم یقل
«لا غیره» جاز در المختار فی الحج عن الغیر. یعنی
وصیت ایتوچی «منم ایچون فلان کشی حج قیلور
آگا باشقه کشی قیلماس» دیگان بولسه، باشقه
کشینک حج قیلوی درست توکل اگر «فلانک باشقه
کشی قیلماس» دیگان سوزنی ایتماسه باشقه کشینک
حج قیلوی درست بوله دیمکدر.

۳ نچی سؤال ننگ جوابی : میتنی وفات بولغان
بلده سنده دفن قیلو نیوشلیدر. قبل الدفن ایکنچی
بلده گه کوچروده بآس یوقدر. (وکذا لومات فی غیر
بلده یستحب ترکه فان نقل الی مصر آخر لا بآس به)

فتاویٰ ہندیہ ج ۱ صحیفہ ۱۶۷ یعنی بر کبہ سے اوز
بلدہ سندن بشقہ یردہ وفات ایتسہ شول یردہ فالدر و
مستحدر۔ ایکچی بلکہ کو چرسہ ضرر یوق دیمکدر۔
۴نچی سو انک جو ابی: مدت سفر فر اسخ و چاقرم
ایلہ تقدیر قبلنہی۔ بلکہ تویہ یوروشی بر لن یا کہ
جیاو یور و گاندہ ۳ کون یور و رک یول مدت سفر
بولہ در۔ ہم اوچ کون کونک بوینہ یعنی ایرتہ دن
کیچکہ ندر یور و لازم تو گلددر۔ بلکہ ایرتن تور و ب
اویلہ کہ قدر یور و بتہ در۔ (ولا معتبر بالفراسخ هو
الصحيح. وهل يشترط سير كل يوم الى الليل اختلفوا
فيه الصحيح انه لا يشترط حتى لو بكر في اليوم الاول
ومشى الى الزوال وبلغ المرحلة ونزل وبات فيها ثم
بكر في اليوم الثاني كذلك ثم في اليوم الثالث كذلك
يصير مسافرا) ہندیہ ج ۱ صحیفہ ۱۳۸ یعنی صحیح
روایتکہ بناء فرسخر گد اعتبار یوقدر۔ هر کونتی
کیچکہ قدر یور و شرطی؟ صحیح روایتکہ بناء اولدہ
شرط تو گل۔ حتی بر او ایرتہ دن اویلہ کہ قدر یور و ب
مرحلہ (استانسه) غہ بتسہدہ شونده توشوب قونسہ،
۲نچی و ۳نچی کونلر دہ دخی شول قدر یور و سہ
شول کشی مسافر بولہ دیمکدر۔ بناء عالیہ یوز چاقرم
تو گل توقسان چاقرم مدہدہ مسافر بولور غہ تیوشلی۔

III

۳۷نچی نومیردہ گی ۳نچی سوال (بعض آدم لار
بدل حجنی مدینہ منورہ دان یا کی مکہ مکرمہ دن
بدل چیلرنی باللاب حج قیلدر ہلار بونک ایلہ امر دن
حج ساقط بولور می؟) دیمکدر عبارتہ اولوب ادارہ
طرفندن بیر لنگان جو ابی دہ (باللاب حج قیلدر و
ایلہ ذمہ سنہ حج فرض بولغان کشیدن حج ساقط
بولمایدر فلو استأجر رجلا الخ اما بر کمسہ یاللاو
سوزنی قاتیشدر ماینچہ غنہ بر او گہ آفچہ بیروب منہ
شوشی آفچہ ایلہ انامہ یا شی انامہ حج قیل
دیسہ آفچہ آلوی حج قیاسہ بو حج الیگی کشینک
آنا آناسندن حج بولوب نوشہ دور الخ) دیمکدر
عبارتدر۔ بو جواب، احجاج بالغیردہ اجرت ایلہ

امرتنی فرق قلوب جواب بولسہدہ، مذکور
جو ابدن حج فرض بولغان کشی حج قیلدر و ایلہ
وصیت ایتسہ، ایتولمش مالی اوز وطنسندن حج
قیلدر ورغہ یتار لوک بولسہدہ، مدینہ منورہ دن یا کی
مکہ مکرمہ دن بر او گہ آفچہ بیروب حج قیلدر ولسہ،
آمرنک فرض حجدن فتاویٰ فہم لنگان کبی کور نہ در۔
لیکن تو باندہ مذکور عبارتہ دن وصیت ایتہ و امش
مالی موصینک اوز وطنسندن حج قیلدر ورغہ یتار لوک
بولوب اوز وطنسندن حج قیلدر و اماسہ موصیدن فرض
حج نک ساقط بولماونی فہم قیلہ مر (الحادی عشر) من
الشروط ان یحج عنه من وطنہ ان اتسع الثلث
والا فمن حیث یبلغ کما سیاعتی) (ابن العابدین)
یعنی احجاج بالغیرنک ۱۱نچی شرطی مالی وطنسندن
حج گہ کافی بولسہ وطنسندن حج قلماق اگر موصینک
مالی وطنسندن حج گہ کافی بولماسہ قایدن کافی شول
اورندن حج قلماق دیمکدر۔ (وکذا الحکم اذا وصی
ان یحج عنه بمال وسمی مبلغہ فانہ ان کان یبلغ من
بلدہ فمنہا والا فمن حیث یبلغ) (ابن العابدین)۔

دخیدہ فتح القدر عبارتہ سی دہ موصینک مالی اوز
بلدہ سندن حج قیلدر ورغہ یتار لوک بولوب وصی
موصینک بلدہ سندن حج قیلدر ماسہ موصیدن فرض
حج نک ساقط بولماونہ آچی دلیل کبک کور نہ دور
(ولو احجوا من موضع یبلغ وفضل من الثلث وتبین
انہ یبلغ را کہا من موضع ابعد یضمن الوصی و یحج
عنه من حیث یبلغ الا اذا کان الفاضل شیئا یسیرا
من زاد او کسوة لا یكون مخالفا کذا فی البدائع)
(فتح القدر) ج ۳ ص ۷۵ یعنی بر او حج قیلدر و ایلہ
وصیت ایتسہ وصی موصینک مالی فلان اورندن حج
قیلدر ورغہ یتار دیوب ماشیا حج قیلدر سہ، حج بعدنک
موصینک مالی اول اورندنہ ابعد اورندن را کہا حج
قیلدر ورغہ یتار لوک بولوی معلوم بولسہ وصی مو-
صینک آفچہ سون تولار؛ من حیث یبلغ دن حج قیلدر و
اگر آزغنہ زائد بولسہ حج درست بولسور
دیمکدر۔ دخیک احجاج بالغیردہ مامور آمرنک مالندن

قورة مسئلهسى

۲۷ نچى دين و معيشت ده مذکور مسئله نحل گه دقت اوچون بو عبارهلرني يازه يورم. وكذا النحل اذا خرج من السكوات واخذ انسان فهو للاخذ لاصحاب السكوات لانه صيد وذكر محمد ره رجل حفر في ارضه حفيرة فوقع صيد فجاء رجل واخذ الصيد فيكون للاخذ وان كان صاحب الدار اتخذ تلك الحفيرة لاجل الصيد فهو احق بالصيد

ولوا اتخذ النحل في ارض رجل كوارات وعسل كثيرا فالعسل لمالك الارض لانه من انزال الارض ولا يشبه العسل الصيد وانما يشبه النحل نفسه الطير فلو اخذ النحل فهو له لان الصيد امن اخذ

والنحل المتحرز في السكوات اذا طارت منها فاجتمعت واستقرت على السكوات او في مكان قريب منها قدر ثلث خطوات او اقل ولم يخرج من دار المالك ورأه المالك ينتظر حتى يستقر ويمكن اخذها منه بلا حيلة فهي للمالك حتى لو اخذها رجل لا يملكها لامكان اخذها بلا محتاج الى حياة والسكون صاحبها منتظرا للاخذ وان خرج من دار صاحبها واستقرت في مكان خارج من داره فهو امن اخذ وان تبع المالك خلفها وان لم تغب عن النظر منها تصير متوحشة

ومن اتخذ الكوة الشجر القائم ووضع الداع فقد تملك الشجرة من القدم الى الرأس فلا يجوز لغيره ان يتخذ الكوة على علو كوته او تحته لانه قد يصل الضرر الى الشجر بالكسر والشلول وان اتخذ الآخر فله اجر مثله فالكوة لاصحاب الشجر وان كان فيه الثقب فوجد الآخر فيه النحل والنحل للواحد والعسل لصاحب الشجر كذا ذكر سعدى افندى في حاشية البزاة زية كشف الاسرار من نفسه بيدي

وفي الايضاح النحل المتحرز في السكوات اذا طارت منها فاجتمعت واستقرت في مكان يمكن اخذها منه فهي للمالك والا فهي للاخذ لانه صارت ممتعة

اكثر من صرف فلور ديگان سوزده مکه مکر مه ده گى کشيگه گنه آفچه ويروب حج فيلدرونك دورست توگل ايركنه دليل كيك كور نه دور. مقصودنك حاصلى بر كشى حجغه بارغانده ايكنچى فرض بولوبده عجز دائهى ايله عاجز بولغان كشدن ياكى حج فيلدرو ايله وصيت ايتكان كشينك وصيندن مکه مکر مه گه بارغاج حج فيلدرماق بواوب ۶ يا كى ۵ يوز صوم آفچه آلسه؛ وعده سنده صادق بولوب؛ يوز يا كى يوز ايللى صوم آفچه ايله براوگه حج فيلدرسه، آمردن فرض حجدان ساقط بولورمى؟ اوتنه من اداره دن بيان قلوب يازونى شمس الدين بن ملا حسن الدين

اداره: ۳۷ نچى نومير ده گى ۳ نچى سوال باشقه سز نك مقصودنك حاصلى ديب سوالكز دخى باشقه در ۳ نچى سوالگه سوالينه كوره جواب ويرلمشدر. عبارة هم يازلغان، اما سز نك سوالكز نك جوابى ايسه شولوق اوز يگزنك ردالمختار وفتح القدير دن نقل ايتديككز عبارة لرنك مفاد لر يدر. يعنى حج فرض بولوبده عجز دائهى ايله عاجز بولغان كشينك يا خود حج فيلدرو ايله وصيت ايتكان كشينك ججلى ايچن ۵ يا خود ۶ يوز صوم آاوبده مدينه منوره يا كه مکه مکر مه دن حج فيلدرتو ايله آنلرنك ذمه لرندن حج توشميدر. بلكه آنلرنك اوز وطنلرندن حج فيلدرو لازمدر،

حج گه بار وچيغه بشيوز يا خود آلتيووز صوم برو بده مدينه يا خود مکه دن حج فيلدر رغه فوشقان كشى عجز دائهى ايله عاجز بولغان كشى اوزى بولسه آنك بده دن اوز وطنندن حج فيلدرتوى لازمدر. اگر بو كشى حج فيلدرتو ايله وصيت ايتكان كشينك وصيتى بولسه اول وصيتك ئليككى بشيوز يا خود آلتيووز صومنى تو اوى هم شول توله گان آفچه سى ايله وصيت ايتوجى كشى نك وطنندن بده دن حج فيلدرتوى لازمدر. عبارة ايسه شولوق ردالمختار وفتح القدير عبارة تار يدر.

كسائر الصيود وقيل اذا استقرت على فور طير انها بحيث لا تغيب عن النظر لا تصير متوحشة فلا يزول ملك المالك حتى اذا اخذها رجل لا يملكها لاحتمال عودها الى الكوارات ولکن اذا طارت ثانيا بعد الاستقرار فهي متوحشة فان الغالب انها ان طارت ثانيا بعد الاستقرار لا يعود الى حرزها الاصلی فالغالب هو المعتبر في الشرع واذا خرج النحل من كوة صاحبها وتفرقت وغابت عن عين صاحبها ودخلت في كوة غيرها ففي له اي للغير هذا اذا غاب عن نظر صاحبها ولم يعلم وان لم تغيب عن عين صاحبها ودخل في كوة غيره ان لم يكن فيه النحل ففي لصاحبها اي النحل وان كانت فيها النحل ففي مشتركة بين صاحب الكوة وصاحب النحل دون العسل الا اذا مكث فيها زمنا طويلا بحيث يعلم انه استجمع العسل مشترك ايضه ومقدار الزمان سلم الى اهل المعرفة نوازل من عينه ديمش مجتمع لرده بويله ياز مشر لار لکن بنم يدمه اولغان نوازل کتابنده بو عبارة لار اصلا يوق مگر قورة حقه باری اوشبو مذکور اولاجق عبارة کنه موجود در واما اذا عسل النحل في ارض رجل يصير ملكه تبعاً لارضه كالشجر النبات او التراب المجتمعة في ارضه بجریان الماء اه بو سوز لار احتمال شرح نوازلده اولور ياکه نوازل نسخه سی متعدد اولور ومذکور عبارة نوازل کبی شرح ايضاح دنده کوچر مش لار نفس کتاب لری يدمه اولماديغندن ياز مادوم ع. خ. ک.

ملائکة حقنده

ملائکة حقنده

اوتکان نومردن ما بعد

معلیم اوله که تفسیر جامع البیانده «وبینهما حجاب وعلى الاعراف رجال يعرفون كلا بسيماهم» آیتینک تفسیرنده اهل اعراف حقنده نیچه سوز ذکر ایته مشدر. (برنجی) اهل اعراف او یله قومدر که آنلر نک حسنتی وسبئاتی برابر اوله، بس آنلر اعرافده قالاچا فلر در،

آنلر حقنده الله تعالی استدیکی حکمنی قیلغانغاچه ، صوتگره آنلر الله تعالی نک فضلی ایلان جنتگا کین چکار در. (ایکنچی) اهل اعراف او یله قومدر که آنلر فی سبیل الله قتل اولوندیلر، لکن آنلر آتا و آنلرینه عاصی ایدیلر. (اوچونچی) اهل اعراف علماء صالحین در. دورتنچی) اهل اعراف بنی آدمدن دگللر در. ملائکة در.

بو دورتنچی قولنی مفسر مذکور ابو مجازدن اسانید، مختلفه ایله روایت ایتمشدر. ابو مجاز حضر قنرینه عمران بن حیر مشافیه اعتراض ایدر نک دیمشدر که: اهل اعرافنی الله تعالی رجال دیو تسمیه ایتمشدر. بناء علیه نه کونه اهل اعراف ملائکة اولور؟ بس ابو مجاز (۱) آکا جواب ویر مشدر که «انهم ذکور و لیسوا باناث» یعنی ملائکة ذکور در اناث دگللر در. بس ابو مجاز قولنه کوره ملائکة ایرکک لر اولمق کرکدر

لکن مفسر مذکور ابو جعفر الطبری اهل اعراف حقنده، اقوال مذکور هی نقل ایتدیکن صوتگره دیمشدر که (اهل اعراف نک ملائکة اولمقلغنه هیچ دلیل یوقدر. حال بوکه اهل لسان بیننده متعارف اولدور که رجال لفظی اسمدر. بنی آدمدن اولان ایرکک لره. اما آنلردن غیریلره اعنی بنی آدمک دیشیلرینه کنلک ملائکة یه رجال دینلهز. بس ابو مجاز نک «اهل اعراف ملائکة در» (۱) دیدیکی سوزی معنی سز اولان سوزدر. بو بابده صحیح باشقه اهل تاویلنک سوزیدر.)

محقق حلیمی دخی ابو مجاز نک تفسیر مذکورینی استبعاد ایدوب دیمشدر که «رجال لفظی اسمدر. عقلانک ذکورینه. ملائکة ایسه ذکور و اناثگا منقسم

(۱) ابو مجاز تابعین دنر لاحق بن حمید کنیه سیدر. مجاز منبر وزنده در. اوقیانوس.

(۲) لیکن مفسرنک بو کلامی ظاهرا رجالدن ملائکة مراد اولمقلغینه رد اولوب ابو مجاز نک ملائکة ذکور در دیدیکی سوزینی رد دگلر. (حمزه)

دگلدردر « یعنی (۲) ملائکه ده ذکور و اناث یوقدر .
 ذلک امام فخرالدین الرازی ده ابو مجاز ذک
 مذکور تفسیرینی رد ایدرک دیمشدرکه (ولقائل
 ان یقول اوصف بالر جولیه انما یحسن فی الموضع الذی
 یحصل فی مقابله الرجل من یتکون انشی ، ولما امتنع
 کون الملک انشی امتنع وصفهم بالر جولیه)
 یعنی رجولیت ایلان صفاتلامق آنجق رچلک مقابلند
 انشی اولان ذات اولدیغی صورتده کورکام اولور .
 ملائکه ایسه انشی اولمقلغی ممتنعدر . بس ملائکه یی
 رجولیت ایلان صفاتلامق ده ممتنع اولور . او یله ایسه
 ملائکه دن رجال دیو تعبیر صحیح اولماز . والحاصل ،
 ابو مجاز ذک ملائکه یی ذکور دیمکله کی (۱) شاذ اولوب
 مقبول دگلدردر .

والعلم الحق عند علام الغیوب .

طومسکی آخوند حمزه محمد امین اوغلی .

لاحقه

(باشی اوتکان نومرده)

واگر حریت دن مرادلری مجتهدلر دن هیچ قایوسینه تقلید
 واتباع قیلمهق ایسه عموما همه آدمده آندای حریت
 ذک یوقلغی ظاهر و تحققی باطل در چونکه قرآن
 کریمه فاسدوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون بلمسانکمز
 بلگاندلر دن صورانکز دیه پیغمبر من صلی الله علیه
 وسلم جالسو الکبرأ و سائلوا العلماء و خالطوا
 الحكماء - یاشچه ورتبه چه بیوکلر ایله مجالسه قیلونکز
 علماء دن بلمدکگزی صوراشکنز علمی ایله عمل قیلغان
 آدملر ایله اختلاط قیلونکز دیه سؤال ایله امر قیلمشلر

(۳) « حلیه یی و الملائکه لاینقسمون الی ذکور و اناث » دیه
 تعبیر ایتمشدر . بو عبارده فقط ایقسامی نفی ایسه لکن مراد
 ملائکه ده ذکورت و انوئت هیچ قایوسی یوق دیمکدر . ابو مجاز ذک
 کلامی رد غرضی تمام اولسون ایچون .
 (۱) مکرکه ابو مجاز ذکور دن معنای متعارفنی اراد ایتیه منه
 (حمزه)

البتة سؤال اتباع و عمل اوچوندر : و تعام ایله امر
 و متعلمنی معلم گا تملک ایله امر عمومی حریت یوقلغینه
 دلیلدر (لعامه الذین یستنبطونه) آیتی و خارجه
 و واقعده همه ننگ عالم بولمغی و دنیا طولوسی جهلاء
 ذک و جردی ، حریت عقلیه یوقلغی ذک برهانیدر .
 و اگر حریت عقلیه دن مرادلری : نظر و اجتهادکا
 اهل و شروط اجتهاد تحقق اولمش آدملر حقنده
 ایسه ، بونده کهمسه ننگ اخلافی اولمسه کورک . چونکه
 هیچ کهمسه امام شافعی رحمه اللهنی ، ابو حنیفه
 و مالک حضر تدرینه اتباع فیلسون دیمبور . و امام
 احمدنی شافعیغه و ابی یوسف و محمد رحمه اللهنی امام
 ابو حنیفه گا اتباع و تقلید ایلسون دیمبور . هر
 قایرسی کتاب وسنة و اجماع و فیاس ایله اجتهاد
 ایله مأمورلردر . باشقه لره تقلید دن منهی درلر ننگ
 ابو حنیفه امام ابی یوسفنی مجتهد ایکنی محقق اولغاچ
 کندینه تقلید دن نهی قیلدی . و امام مالک بعض خلفاء
 همدنی سرنک مذهب کا تقلید ایله امر قیلایق دیگاج ،
 راضی اولمدی . و متاعخرین ذک اجتهاد منقطع دیگانی
 شروط اجتهاد متحقق اولغان عالم یوق دیمکدر .
 و هوأ غالب اولغاندن امنیت یوق و ائمه مجتهدین ذک
 اصول و اساسیلر استغناء و صوتکغی حوادثی شونلره
 ابتناء و شرطلردن تفریع ممکن اولغان اوچوندر .
 اجتهاد باقی دینلسه تفرق بلائسی هر کم مقدارینی
 بلمای هواسینه موافق باطل فتوی لرغه ارتکاب دایمه
 سی اتمنی استلاء ایلمسون اوچوندر (۱) مصاعفنی
 مصاحف عثمانیهغه حصر اجماع صحابه ایله تفرق بلیه
 سندن خلاص اوچون اولغان کبی ، مذهبنی دورتکه
 حصرده شول سیاست کا مبنی در . ومع هذا فقهاء
 کرام شکر الله سعیم شول دورت فلاق آستنک اجتهاد
 و استنباطدن ، حوادث جدیدنی جزئیات و فروعات
 مستنبطه لرینه تطبیق دن هیچ بر وقت خالی اولدیلری
 یوقدر . و فی الحقیقه هر مذهب ذک امام طحاوی و صاحب
 هدایة و زیلعی و ابن همام و نووی و ابن قاسم کبی

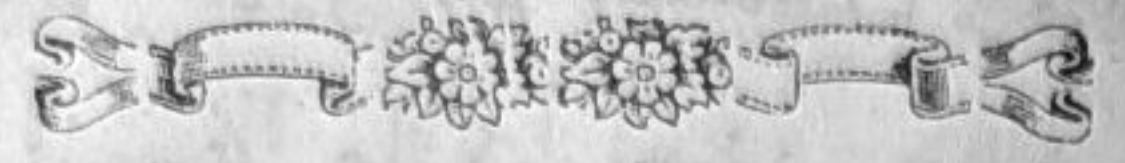
(۱) ننگ تاتار مالایلر نده مشهور .

بیوک عالماری مذهب امام لرینه مقام دکل بلکه
 دلایل رینه اتباع قیلغوچیلر در. تهاک قاضی بیضاوی
 رحمه الله (او لو کان آباؤهم لایعقلون شیئاً ولا یهدون)
 آیه شریفه سینی تفسیرنده (وهو دلیل علی الامنع
 من التقليد لمن قدر علی النظر والاجتهاد واما اتباع
 الغیر فی الدین اذا علم بدلیل ما انه محق کالانبیاء
 والمجتوبین فی الاحکام فیو فی الحقیقه لیس تقلید بل اتباع
 لما انزل الله) دیور. الحاصل امام اعظم غه وسائر
 مجتوبین گا تقلیده کتاب وسنة کا تقلید واتباع در.
 بیگیف کیلر نك حریت حریت دیه باغر مقصدن
 مر امری حقوق محفوظ دیگان قاعده ییاصب کنا گه
 لرینه خلقنی تقلید قیلدر مق و کتابلرینی صاتوب
 کسه طولدر مق در. دیانت و مناقبلری مجلدات
 ضحام اولغان، منک سنه دن زیاده تدوین و تطبیق
 قیلغان مذهب امامی ابو حنیفه و امثالنه تقلید قیلنمی
 بیگیف کی دلیل مدعی سنک خلافتنی منتج جاعلنک
 المده قرآن کریم آیتلری وسنن کتابلری دیگان
 واهی سوزینه قاراب، مخالی کتاب وسنة مدعیسه می
 تقلید قیلالم؟ و بیگیف ق-ف سنک (۱۹۸) صحیفه سنک
 (فقیه لر نك، امر نك بر دفعه، و رودی، وجوبی افاده
 ایدر. قاعده لرینه بناء، قرآنده اون اون بش دفعه
 امر اولنمش سیر و سیاحت اهل اسلام نك هر برینه
 یا خود اهل لرینه حج کی فرضدر» مضمونده دعوی
 قیل شو دعوی دخی کولکی واهی بر سوزدر. اول
 بونلر نك اکثرنده بلکه کلنده امر مشر کلر گا وجوب
 اوچون دکل بلکه توبیخ اوچون در. ای مشر کلر
 قوه وشوکه نکره و ثروة ودولت نکره مغرور اولمه نکر
 کندنکر با فکزر سز نك مقدمکی انبیاء سوزینی قبول
 قیلیمان مشر کلر نه قدر قوه لی ایسه لرده باشلرینه
 نه لر کلدی دیار و دیارلری ترهیه کندی؟ دیکنر
 ایمان قبول قیلغان، اللهنی و رسولینه و کتابینی دانیمان
 مشرک کا، سیر و سیاحت واجب قیلنورمی؟ و ثانیاً سیر
 و سیاحت، اسلام نك عمومی هر بر فائده لی اشلرینی
 اشله لی هر کم کندینه و دین ملتنه منفعة اوچون

چالشمه لی دیگان قاعده سیننه بناء گوزل اش ایسه در،
 عرض نیت کا وعائده متر نبه کا تابع در. واجب
 و مندوب و مباح اوله بلور. و سیاحت نك نتیجه سی
 اسراف مال و اخلاق بوزمق و مله دن کولمک و بز مک
 اولسه حر امدر. و ثالثاً رسول الله صلی الله علیه و سلم
 افندمز جواد اوچون یا که ایلچی یا که تعلیم دین
 یا که هجرة غرضیلر اولسه، کندی سیاحتیه و نه صحابه
 دن بر اونی سیاحت کا انتخاب قیلوب بیرمدی. و امر
 دخی قیلمدی. و کذاک خلفاء عظام رضی الله عنهم عصر
 لرنده و اگر حج کی فرض ایسه سیاحت نك اصول
 و فروعی بیان قیلنور ایدی و اهله الی بو قدر عصر
 لر دن کیلسگان قوجه امة کا نسبه بیر مک ممکن تو گلدر.
 (وابتغوا من فضل الله - فامشوا فی منا کبها) آیتلری
 مفاد نجه کسب و احتیاط درجه سنده بر اشدر. و رابعاً
 حج کی سیر و سیاحتنی قیاس قیلو باطلدر. حج
 ارکان اسلام نك بر سیدر. (ولله علی الناس حج البیت
 واذن فی الناس بالحج - وایطوفوا بالبیت العتیق) آیه
 لر یله ثابت فرضدر: (فمن فرض فیهن الحج فلا رفث
 ولا فسوق ولا جدال فی الحج - فاذا کرم الله عند اله شعر
 الحرام - ثم افیضوا من حیث افاض الناس) آیتلری
 حج احکامنی بیان در. و عایه الصلاة والسلام ۱ (یا ایها
 الناس قد فرض علیکم الحج فحجوا ۲ من حج فلم یرفث
 ولم یفسق رجع ککیوم ولدتیه امه ۳ الحج المبرور
 لیس له جزاء الا الجنة) بیورمش و کندی صلی الله علیه
 و سلم و صحابه لری و خلفاء لری حج قیلمش و غیر لری
 امر قیلمش لر در. حج گرچه نی قدر بیک کوب حکمه
 و اسرار و فوائد معنویه نی متضمن ایسه دینی
 بر عبادة و تعبدی بر طاعة الهیه در. شوگا اکل و شرب
 کی عادیاتدن اولغان سیر و سیاحتنی قیاس قیلدق،
 دیوانه لاق دگنده یانه در. هیچ دلالتی اولمغان افلا
 تعقلون) لر ایله حریت عقلبه گا و هیچ امر تکلفی
 و ایجابی تو گل (فسیروا قل سیروا) لر ایله وجوب کا
 استدلال جهالة دگنده یانه در؟ اگر خاطر گا کیلسه
 بیگیف نی عالم دیگانلر وار نچک سن جاهل دیسون

ديه دينلور وايكى سنه دن بيري محرات بيگي في
جاهل بالجهل المركب ايكانيته كافي دليلاردر
والسلام على من اتبع الهدى.

عبدالحق ابن عمادالدين.

مشايحه

(او تكان نومردن مابعد)

بوني تاعبيد - وتكرار ايچون كچن ستهده كي
مقاله مده شفا شريف ايله آنك شرح شهاب خفاجيدن
نقل ايتديكمز كلامي بوراده كنه تكرار نقل ايتمه بي
مناسب كوردم. مسلم السكل اولان قاضي عياض
حضرتاري شفا شريفك (فصل في تحقيق القول في
اكفار المتأولين) عنوانلى فصلنده اكفار ماده سينك
مالها وما عليها سنده غايت اطرافليجه تكلم ايدوب
بو خصوصي غايت اينجه ايلاكدن كيچره رك اكفار
ك آنده مساهله ايتمك هيچ بر وجهيله جائز اولميان
بر امر عظيم اولديعنى سويليه رك. بو خصوصده مساهله
وجسارت ايدنلره رد ايتدكدن صكره دييوركه «وقد
ذهب عبيدالله بن الحسن العنبري الى تصويب اقوال
الجهتهدين في اصول الدين فيما كان عرضته (معروضا
وقابلا) (١) للمتأويل وفارق في ذلك فرق الامة اذا
جمعوا سواه على ان الحق في اصول الدين واحد
والمخطيء فيه آثم عاص فاسق، وانما الخلاف في تكفيره.
وقد حكى الباقلاني مثل قول عبيدالله عن داود الا
صفهاني قال وقد حكى عنهما (اي عن داود والعنبري)
انها قالا ذلك (اي جواز الاجتهاد في اصول الدين
والتصويب فيه) في كل من عنم الله من حاله استفراغ
الوسع في طلب الحق من اهل ملتنا او من غيرهم (من
سائر الكفرة) وقال نحو هذا القول الجاحظ وتمامه في
ان كثيرا من العامة والنساء والمله ومقلدة النصارى
(١) ايكي قوس بيننده اولاني شهاب خفاجيك وبيك آزنده بنم

واليهود وغيرهم (من جهلة الكفرة المقلدين لرسائلهم)
لا حجة لله عليهم اذ لم يكن لهم طباع (اي قابلية وصلاحيه
واستعداد) يمكن معها الاستدلال (فاذا هم معذورون
ولا حجة لله عليهم يعاقبهم بها وهو قول باطل لانهم مكافون
عقلا لاسيما من نشأ منهم بدار الاسلام او بين المسلمين
وعلى كل حال فهم متمكنون من النظر وسعرفة الادلة
والتفكر في خلق السموات والارض وقد فرغ اسماعهم
ما تواتر من ارسال الله رسله قلت وليس في العالم
الآن من لم يعرف الاسلام والمسلمين واحوال رسول
الله صلى الله عليه وسلم بل ومحاسن الاسلام فكيف يقال
ان لهم عذرا في عدم الاهتداء كلا) وقائل هذا كله كافر
بالاجماع (المنعقد) على كفر من لم يكفر احدا من
اليهود والنصارى وكل من فارق دين الاسلام (من
المجوس والبوذيين والدهريين) او وقف في تكفيرهم
او شك قال القاضي ابو بكر (الباقلاني) لان التوقيف
(من جهة الشارع بالنص) والاجماع اتفاقا على كفرهم
(اي اليهود والنصارى وسائر الكفرة) فمن وقف في
ذلك (اي في كفر اليهود والنصارى وغيرهم) فقد كذب
النص (الوارد الناطق بكفرهم وخالف الاجماع المنعقد
عليه) والتوقيف (عطف تفسير للنص اي كذب توقيف
الشارع) او شك فيه والتكذيب والشك فيه لا يقع الا
من كافر» (١).

بوندن صكره قاضي عياض حضرتلري كنه بويله
دييور:

«فصل في بيان ما هو من المقالات كفر...»
اعلم ان تحقيق هذا الفصل وكشف اللبس فيه مورده
الشرع ولا مجال للعقل فيه. والفصل البين في هذا ان
كل مقالة صرحت بنفي الربوبية والوحدانية او بعبادة
غير الله تعالى او مع الله فهو كفر كقوله الدهرية وسائر
فرق ارباب الاثنيين (اي القائلين بالهين اثنيين كالنور
واظلمة ويزدان واهرمن) والديسانية والمانوية
واشباعهم من الصابئين، والنصارى، والمجوس، والذين

(١) ايسته باقكزده موسانك هيچ كيمسه اعتقاد و عبادتي
سبيلي كافر اولمز ديديكني بوگه تطبيق ايدكز!

او دينه دين حق دیندیکي کبی دین سماوی، دین الهی و دین اسلام، دینلور که (ان الدین عند الله الا سلام. ومن یتبع غیر الا سلام دینا فلن یقبل منه وهو فی الآخرة من الخاسرين «و» ان الله اصطفى لکم الدین فلا تهوتن الا وانتم مسلمون «و» الیوم اکلمت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی ورضیت لکم الا سلام دینا. وان هذا صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیلہ «و» اولئک الذین هداهم الله فبهداهم اقتده. قد جاءکم من الله نور و کتاب مبین یهدی به الله من اتبع رضوانه سبیل السلام یخرجهم من الظلمات الی النور و یرشدہم الی صراط مستقیم. «و» شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا وما اوحینا الیک. «و» اهدنا الصراط المستقیم) آیتلرند و بونلره مماثل نیچه و نیچه آیتلرده ذکر ایدلمش دین. و صراط مستقیم، و سبیل الله و هدی الانبیاء، و نور و نعمت بوندن عبارتدر که بونک اصولنده آدم عه عصرندن حبیب اکرم صلعم عصرینه قدر ذره چه اختلاف یوقدر. بو جهتدن آکا دین حق دیرلر.

آخری وار. محمد مراد.

الكلام یجر الكلام غه (ذیل و حاشییه)

٣٦ نچی نومبر دین و معشتده فاضل یولداشی حضرت لاری، بزیم ٦ نچی نومبرده کی مقاله مزی ملاحظه سز یازاغان دبه تنقید و تزییفی اثناسنده، ١ نچی قرآن ناک معناسینه ضرر کیتورلک تجوید بلهاسه آثم اوله چقدر دیدیکی کلامهز ایمش. مونک معناسینه واعر ابنه دیوب بیانمز اولساده اعر ابنه دیگان چهلانی سافط ایدرهک تنقید ایده یور. بوده سلامت کوزگاگل سیمکان کبی کورنه در. مونکادلیلمز جزری شرحی علی القاری ناک ٢٥ نچی صحیفه سند. (من لم یجود القرآن آثم ای من لم یصح کما فی نسخه صحیحة بان یقرأ قرأة تغل بالمعنی والاعراب کما صرح به الشیخ

اشر کوا، بعبادة الاوثان او الاله لائکة او الشیاطین، الی ان قال وکالمعطلة و القرامطة و الاسعیلية و العنبرية من الرافضة الخ (قال القاری و الخفاجی فی شرحیهما و هم اتباع عبیدالله بن الحسن العنبری) « . ایشته قاضی عیاض حضرتلری تکفیر خصوصنده مساهله ایدنلری رد ایدوب تکفیرک قواعده صحیحه سون بیان ایتدکن صکره عنبری و جاحظک مقاله لرن ذکر ایدرهک مقاله مذکوره ایله فائل اولانلرک بالاجماع کافر اولدقلرینی دلیلی ایله بیان ایتمه سبیلہ جاحظ و عنبری بی و آنلره مقاله مذکوره ده تابع اولانلری تکفیر ایدیور. ایشته موسانک ترلرده گیز دیکنی بیلک ایشته بین کیمسه قاضی عیاضک شو سوزلرینه باقسون. فقط اطرافلیچه دوشنوب باقسون سطحی نظر ایله باقوبده آنک تکفیرینی سائر مساهلرک تکفیری کبی ظن ایتمسون. جاحظ ایله عنبری قوللرن امام غزالی ده مستصفی سنده ذکر ایتمش سده آنک ذکریده سائرلرک ذکر ایتدیکي کبی اولدیخندن آئیده بوراده نقل ایتمکه تطویلہ لزوم کورمدم. شو قدر وار که امام غزالی عنبری حقنده «وقد انکره اصحابه و قالوا انه اقبیح من مذهب الجاحظ» دیبور. ردی ایسه سائرلرک ردی کیدر بلکه ده اشددر. شمذیلک موسانک اصل زندقهسی اولان اصول دینده هر مجتهد مصیب دیدیکی قولینک ابطالنده بو قدر ایله اکتفا ایدلم. منصف اولانه بو قدر کافیدر ظن ایدرم، منصف اولمیانده بزم ایشمز یوق. و دینک سائر احوال بشر کبی امر طبیعی یعنی موسی دیدکنچه سائر احوال بشرک طبیعت و وجدان و فکر بشر سایه سنده موجود اولدیغی کبی دینکنده شویله اولماسی ماده سینه کلنچه بوراده ده اطالک کلام ایتمه یه لزوم کورمبورم.

چونکه دینک دین حق ایله دین باطله انقسامی، و دین حقک آدم عه عصرندن فخر کائنات افندمز صلعم عصرینه قدر کلن انبیاء کرامه الله تعالی ناک وحی طریقله انزال ایتمش دین اولدیغی هر کسچه بدیدر

زگر يا) ديدىكى كلامى ايدى ۲ نچى " اذاكثير
 الاحتمال سقط الاستدلال " جهلهسى بين الفساد ديهر ك
 بومدى سنى اثبات اوچون (فصل اربك وانجر) ده
 (التأسيس اولى من التاكيد) كليہ سيله قطع عروق
 احتمالى تقويه فيلوب، اضحيه واجب اولماسى ديمشدر.
 وبو تقرير اتى عین بزيم اذاكثير الاحتمال الخ كليہ سنى
 تايعيد ايد بور دگلمى؟ زيرا (وانجر) امرى من حيث
 هو كثرة احتمال دن استدلال ساقط اولوب التأسيس اولى
 من التاكيد ديهر ك وجوب اضحيه كا استدلال فيلمقچى
 اولدر. بو ايسه عين بزيم مدعى مزده ترتيب واجب
 اما ترتيب كا ووقوف نك دخولى معانى محتمله اولدغندن
 يعنى عبارة قرآن باعتبار اللغة ووقوف نك ترتيب كا
 دخولى بيك بعيد كبرى اولدغندن وهم تفسير كشاف
 وتفسير كبير وتفسير قاضى و خاشيهسى شيخ زاده
 وتفسير ابو السعود وتفسير حازين (ورتل القرآن ترتيبلا)
 تفسير نده، حفظ ووقوف نى آماق لرندن، معنای قرآن،
 حفظ ووقوف نى شامل دكل ديه اعداده ممكن كبرى
 كور نه در، گرچه تفسير مدارك باعتبار اللغة معنى
 ويرد كندن صونك (او افرأ على تؤدة بتبين الحروف
 وخط الوقوف واشباع الحركات) ديه بيان قيلسه ده،
 باعتبار الاصطلاح شمولى جهنندن اولسه كيرك ديه
 ذهن كا حطور ايددر. وهم بوقدر تفاسير معتبره
 (الترتيب تجويد الحروف ومعرفة الوقوف) ديه
 حضرت على كرم الله وجهه كا منسوب كلامى آماق لرور.
 بونك ده ثبوتن نينداين معتبر كتابلار ايلان. اثبات
 ايدر كا كيرك؟ عنى القارى رحمه الله نك (ونقل عن
 على كرم الله وجهه انه قال الترتيب هو تجويد الحروف
 ومعرفة الوقوف) ودرر منظومه كتابنده عندليب
 الجبان دن (وقد قال على كرم الله وجهه الترتيب
 تجويد الحروف ومعرفة الوقوف) ديمك لارى برله
 كنه اثبات وجوب ووجود مشكل در. شونك اوچون
 على القارى رحمه الله تعالى، حضرة على كرم الله وجهه
 قولنى نقل بعدنده (ان معرفة الوقوف ليست من
 الواجبات لقول الناظم و ليس فى القرآن من وقف

وجب) ديه بيور مشد. درر منظومه صاحبي نك على
 الفارى رحمة الله عليه كا ايراداتى، صورة وارد كبرى
 اولماسه، بعد التفكير وارد اولماس لقى واضح اولدر.
 وهم حفظ ووقوف ترتيب دن اولسه وقف تام وفق كافي
 وقف حسن وفق فبيع وافبح لرده جمله سنك وقف واجب
 اولسه كيرك. بو ايسه مشايخ قرأ وفقهاء لرنك
 تصريجاته مخالف اولدر. و حال آنكه وقف فبح لرده
 وفق قياسه، عامه علماء عدم فسادی ايله فائل لدر.
 ننا كه فتاوى قاضيجان فتاى بزايه نوازل كبرى معتبر
 كتاب لرده مصرح در. وقف كافي وفق حسن لرده ده،
 حفظ وفق واجب لغن اثبات، وقف قيلماسه حرام اش
 قيلدغن اثبات مشكلدر. شونك اوچون حفظ ووقوف
 كبرى لار اصطلاحا واجب شرعا واجب دگل ديه على القارى
 ره كلامنى تصويب ايدسم كيلدر والعلم عند الله تعالى.
 ووقوف قرآن واجب اولورسه، بو واجب نى اقامة
 علائم وفق وطنش لر ايله كنه مندفع اولماسى اوچون
 ينه دليل لازمدر. زيرا سورة فاتحه ده، رب العالمين
 الرحمن الرحيم كبرى لرده عدم وفق علامتى اولان
 (لا) قولنمش در. اكر وفق اولنه چق اولسه، قرالر
 قاشنده تكرار اعداسى لازم اولدقنه اشاره اوچون
 ومع ذلك بوديكر شمائل ترمذى ده (عن ام سلمه
 قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقطع قرأته
 يقول الحمد لله رب العالمين ثم يقف ويقول الرحمن
 الرحيم ثم يقف وكان يقرأ مالك يوم الدين) ديدىكى
 روايت صحيحه به مخالف در اويله اولورسه علائم
 وفق لرده اصطلاح قرايه سنى بر عاده حسنه اولماق
 لغن ترجيح ايتك اولى كور نه در. اويله اولورسه
 تعلم ووقوف اصطلاح قرايه واجب اولورده، اداسى
 شرعا واجب اولماز شونك اوچون (عم كل مقولة
 من تلك المقولة) ايراداتى وارد اولماز. يابنكه
 احياء سنة اوچون تعلمى شرعا على الكفايه واجب
 اولورده، ادلهسى اولماز. اذان واقامة كبرى والله سبحانه
 اعلم

الله عدالتی نام رساله

۵ نچی صحیفه ده صاحب رساله ایتنه (طبیعت دنیا سنیه قاراساق، طبیعت دنیا سنده نه آر توفلوق! ونه که ملک! ٹلکک ونه صوکلوق بار) دی درست طبیعت دنیا سنده کلی طبیعی موجود بولغان تقدیر کلیاتده اصلا تغیر - آرتق، وکه ملک یوق. اما جزئیاتده آرتق - وکه ملک بولماقی بدهی بر اش توگلمه؟ مونکار انکار حسی بر شیگه انکار اوله توگلمه؟ بیا علی هذا التغیر قال المتکلمون فی بیان حدوث العالم (العالم حادث لانه متغیر وکل متغیر حادث فالعالم حادث) وبنی علی تغیر الجزئیات قال الحكماء وان لم يتم (ان الله تعه لا یعلم الجزئیات لان الجزئیات متغیر والتغیر فی المعلومات یستلزم التغیر فی صفة عام الله تعه والله منزه عن ذاك) عبد الحکیم بر خیالی دیمک. صاحب رساله نك طبیعت دنیا سنده مطلقا اوزگارو یوق دیب دعواسی رجما بالغیب بر شینی دعوی کورنه . . .

موندن فهم ایتار که یارامی جزئیاتده آرتق که ملک اولغاچه قانونسز - حکمت مصلحتسز قالدی دیب. ٹله نی قدر حکمت بار لکن لا نعلم. شولوق صحیفه ده کوب سوز سیلهب کیلگاندن صونک ایتنه (فسقه سی طبیعت دنیا سنده بتون کلیات وجزئیات هر قایوسی هیچ اوزگارمای تورغان قانونلری ایله یارادغانلر) دی شول سوزینه دلیل ایتب کیتره (ولن تجد لسنة الله تبدیلا) آیتنی بو آیه صاحب رساله فاید سیبه اصلا دلیل بوله آمی. چونکه بو آیه کلام شریفه نیچه اورنده ذکر ایدلگان بر اورنده ده صاحب مقاله ایتکانه (معنا پیر گانه) توکل از جه - له سورة احزابده (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعه نك اوشبو سنتیدر که امم ماضیه ده آنی سنة ایتدی اول انبیایه نفاق ایدنلر نك قنده بولسه قتل اولمالریدر (ولن تجد لسنة الله

تبدیلا) الله تعه نك سنتی تبدیل و تغیر ایدر بولماز سن. تبیان جلد ثالث صحیفه ۳۵۷

(سنة الله فی الذین خلوا من قبل) ای سن الله تعه ذاك فی الامم الماضیه سنة وهی ان یقتل الذین نافقوا الانبیاءهم وسعوا فی توهین امرهم بالار جافی ونحوه (ولن تجد لسنة الله تبدیلا) اصلا لا بتنائها علی اساس الحکمة التي یدور علیها فلك التشریح تفسیر ابی السعود.

(سنة الله فی الذین خلوا من قبل) هذا لیس بدعا بکم بل هو سنة جاریة وعادة مستمرة تفعل بالمکذبین (ولن تجد لسنة الله تبدیلا) ای لیست هذه السنة مثل الحکم الذي یبدل وینسخ فان النسخ یكون فی الاحکام اما الافعال والاخبار فلا تنسخ

تفسیر کبیر جلد سادس ۸۰۰ صحیفه معنای آیه دنافق لرنی تعذیب - باب رحمتدن مطرود اولماقرینه اصلا اوزگارو و تغیر تابه آلماز سن دیمک اوله در.

۲۷ نچی صحیفه ده صاحب رساله ایتنه (اولم اولماسه ایدی کشیلر بتون بر یوزنی شغرم طوطرب هوالر بوزلب کشیلک دنیا سی کوبدن طونچغوب اولر ایدی تاریخلری عنم الله ده غنه قالور ایدی) دی. صاحب رساله نك بو سوزی نك صدری عجزینه منافی بر سوز کورنه منطقهه ایتکانده مصادره علی المطلوب. چونکه اولم نك بولون اثبات اولم نك بو اوای ایلان. بو ایسه عین مطلوبنی جز ایدوب اثبات توگلمه؟

جواب بیروده ممکن! الله تعه حضر تلری اولم تقدیر ایتما گانده اوله تورغان سپیلر نیک خلق ایتمهس ایدی. مونه اهل جنة جنة که کر گاندن صونک آشاب اچب صولرده قیونوب ایدی حضور ایده چک لر! صولریده صاصوب هوالریده بوزولاچق توگل.

صاحب رساله اولم نك ۲ نچی حکمتن بیانده ایتنه (اولم اولماغانده ترقیات انسانیه حاصل اولماز ایدی چونکه قارط لر بتمینه چه یاشلر آباقی باصه آلمیلر نیتیک بنی اسرا ئلده شولای بولغان) دی صاحب

رساله نك بو سوزندن فهم ايدله قارطار ياشلر
 ترقيايتده منافيلر ايكانده. شـونك اوچون الله تعه
 اولم تقدير ايتكان ايكان. منم ايتسم كيل: صاحب
 رساله ابليس كه ايمان كيتر همه يوقمه؟ ا كرده ابليسكه
 ايمان كيتر همه اولا صاحب رساله كه اهم والزم
 نصوص فاطمه ايلان وجودى ثابت بولغان ابليسكه
 ايمان كيترو ا گر ابليسكه ايمان كيتر سه ابليس عليه
 اللعنة جمع ترقيات (دنيا و آخرة سعاده انسانيه كه)
 منافي و مانع اولان بر ذاتدر. كما اخبرنا الهنا الكريم
 حكايته عن ه (وقال لاتخذن من عبادك نصيبا مفروضا
 ولا ضلنهم ولا منينم ولا مننهم فليبتكن اذان الانعام
 ولا مننهم فليغرن خلق الله) سورة نساء.
 بو ايسه ابليسك ترقيات و سعاده انسانيه كه مانع
 و بيل باغلا دغنى آچق كورستدر.

بس صاحب رساله كه ايتيه تورغان سوز قارط
 لر، ياشلر نك ترقياتندن مانع اولدندن الله تعه قارط
 لرنى اوتره ايكان. قارطار و ياشلر نك ترقياتندن
 مانع بولغان ابليسنى نه اوچون خلق قيلدى ايكان
 خلق قيلسه نه اوچون اوتر مهدي ايكان؟

دخنده الله تعه حضرتلرى نه اوچون انبيالرغه
 اولم تقدير ايتدى ايكان؟ انبيالر سعاده انسانيه
 و ترقيات بشر يه كه اصلا مانع دگيل لر بلكه انسانلرنى
 ترقيات و سعاده كه ايدوچيلر و كور گاز گوچيلر در.
 خصوصا محترم رسول الله سعاده اخرويه نك منبغى
 اولب همه ترقيات دنياويه كه اصلا مانع بولمامش.
 مولى آچق كورسته حديث تلفيق النخله بر وقت
 اصحاب رسول حرما آغاچينك اتاسى ايلان آناسنى
 ضم ايتدكارنده رسول هم كورب منع ايتمش.
 و حانبو كه شول سنه ده خرما و ير مادكه اصحاب كيلب
 شكاية ايتمش لر محترم هم (انتم اعلم بامور دنياكم
 منى) ديه جواب بيرمش. بو ايسه ترقيات دنياويه
 دن عدم منع تو گلمه؟

نعم ما قال مولنا الدهاوى (اعلم ان اصل بعثة
 الانبيا وان كان لتعليم وجوه العبادات اولا وبالذات

لكنه قد تنضم مع ذلك ارادة اخمال الرسوم الفاسده
 والحث على وجوه من الارتقافات و ذاك قوله هم
 (بعثت لمحق العارفى) وقوله هم (بعثت لاتهم مكارم
 الاخلاق) (حجة الله البالغة جلد ثانی باب افامة الارتقافات
 واصلاح الرسوم) ياشلر و قارط لر نك ترقيات و سعاده
 لرينه منبع بولغان محترم رسول رب العالمين نيك
 اولدى ايكان؟

۲۸ نچى صحيفه ده صاحب رساله ايتيه (حيات ابدیه
 و سعاده سرمديه كه شو اولم واسطه سى ايله كيلدر)
 دى بو سوزى دليل سز برسوز كورنه. چونكه بعض
 بر اشخاص حقه اولم سعاده ابدیه كه واسطه بولماينچه
 بلكه شقاوة سرمديه كه واسطه بولمش. فرعون-
 نرود ابو جهل كى قايد بولارغه سعاده سرمديه
 بلكه بمقتضى نصوص بولارغه شقاوة سرمديه در.
 مقدمه واسطه اولمادى.

(لا يسئل عما يفعل وهم يسئلون) ديه ختم كلام
 ايلادوم.

تورلى خبرلر

وفات اورسكى نك. ۳ نچى مجله سى نك. اوكاننى
 مؤذنى دولت شاه بن محمد يار موشاكي جنابلرى ۱۳
 نچى ذوالقعدة ده چهارشنبه كون وفات اولدى مرحوم
 عريق رحمت خدا اولوب اهل اولادنه صبر جميل
 و برلسه ايدى مرحوم تحميننا ۸۰ ياشلر نك اولب اصلى
 پيرم غوبر ناسى اوصا اويارى قاجمافتى قريه سندن
 اولب اورسكى كه ۴۰ نچى سنه لرده قربانعللى حضرت
 عصرنده كتاب آنك وفاتنده والدم محمد عارف
 حضرتده تحصيل ايدوب اورسكى ده تا عمل لانب ۳ نچى
 مسجد بنا قلندغنده ابتداء مؤذن اولمشدر ۲۵ سنه
 مقدارى مؤذن اولمشدر بنم ايله ده اون سنه بر ابر
 خدمت ايدوب دائم دوستانه معامله ده بولدى بناء عليه
 مرحوم نك وفاتنه تا عسى ايدوب عريق رحمت خدا
 بولماقنى جناب حقندن رجا ايدرم
 عبد الله المعاضى

یاپونیا پادشاهی - غزتهلده کورلدکینه کوره کیلهسی یازباشک یاپونیهنک حاضرگی یاش پادشاهی پتربورغه زیارة کیلهچک ایمش.

بالقان چه چکی - مسکاو اهالیسی بالقان حکومت لرینه (بلغاریه، صربیه، یونان، قاراطاغ) یاردم ایتمه اوچون بالقان چه چکی بیرامی یاصارغه حاضرلنلر ایمش. پتربورغده مجروح اصلاویانلرغه یاردم اوچون چرکاولرده اعانه جینالورغه سینوددن رخصت بیرلگان.

ترجمان بابای - چغا باشلاوینه بکرمی بشیل تولوب اونکان ترجمان غزتهسی اوکتابر باشندن اعتبارا کوندهلک بولب چغا باشلاغان.

پراخودلر توقتالو اوکتابر ۷ سنن صوگفی بورانلر و صوقلرنک شدتی سیبیلی ایدلنک کوب اورنلری فاتقانلقدن پراخودلرنک یورولری عموما توقتاله چق دیگان خبرلرغزتهلرده کورلدی.

مسکاو - مسکاو شهر دوماسی اصلاویانلرغه یاردم اوچون ۵۰ مگ صوم تعیین ایتکان. بو آچهنی تورکیه خلافتک صوغشه تورغان عسکرلرنک چر احتلانگان کشیلرینه یبارله چکدر.

اوقا - اونچی اوکتابرلرده اوقا و اطرافنده قار توشوب کوب اوللرده چانا برلن یوری باشلاغانلر. صماردن بز اولقغه قدرده چانا برلن یوررلک قار توشدیکن سویلیلر.

خارجی خبرلر

بالقان صوغشی

خارجی خبرلرنک مهی بالقان صوغشی اولوب آنکده اهمرهکی بلغاریه ایلان ترکیه آراسندهغی

صوغش بولدقندن بز بو حقده اوزنراق و احاطه لیرق صورتده یازارغه طرشه من.

صوگفی کونلرده تیلفرام خبرلری تورکیه حقدده صوگ درجه قورقنچلی خبرلر طارانلرله جملهذن بلغارلر ترک لرنک الگ گوزل اورنلرین آغانلر. قرق کلیسه صوغشنده ۵۰ مک ترک اسپر آغانلر. شونک اچنده مجاهد پاشالار، پرنس لرده وار، اولغنه یتیمی بلغارلر مشهور قریپستلی ادرنه شهرینده محاصره ایتکان لر، آنک اوستینه دخی ۵۰ مکدن زیاده تورک عسکرینک یوللرین تمام کیسکانلر ایمش.

شول خبرلرنک توبندهگی طرزده اوزگاروی تیلفرام خبرلرینده توغریلق یوقاغن و نیندیگنه (ترکلر علیهنه) خبر اولسهده تصدیق ایدارگه یارار. مغانلغن کورساتسه کیرک. شول خبرلردن قرق کلیسه خبری ایکنچی کوننی ۳۹ مک اسپرگه گنه قالدی. اوچنچی کون ۱۵ مکگه تنزیل ایتدی. آندن صوگ اولده یالغان بولوب اسپرلر مک بر یوزگنه بولغان دیگان بر خبر تارالیدی. شول تیلفراملر خبرلرینه نظرا اسپر آغان پاشالر شو کونده استانبولغه کیلرلر بولوب چقدی.

الگی خبرلرنک بتونلای یالغان بولوب قالمای اوچون دخی بر بهانه چقدی اولده «ترکلردن قرق کلیسای چنلاب بلغارلر آغانلر شهیدی تیرکلر اوزاری قایتاروب آلدیلر» خبریدر. بو صوغشده اصلاویانلق روحی حکم سوردکندن شول روح اسارتی تحتندده بولغانلره منسوب خبرلرگه برده ایشانورغه یارامی ترکیه دن کیلگان خصوصی مکتوبلره نظرا ترک لرنک حاللی برده طارانلرغه خبرلرچه توگل ایدکی بلنه. درست تورکلر صوغش و عسکرلرک قوتلیسن بلغاریه که قارشو قویه شلر باشقهلرده اساسلی قوت و قورقنچلی بر حالت بولمغاندن، آنلره کیلورگه بایتاق یول آچوب قویغانلر. بونک سیاسی بر حکمتی بولورغه تیوش.

تورک لرنک حکم ازلی برانگنه چکلورگه محکوم

بولساھلار ، انلار بورونجى ارصلانلار بولساھلار ، بېك
تېز گنھ اوزار نك قوللار نده كورھك بولوب چقانلار غھ
بېرىشوب اوك بتمازلار ، شولايىدھ اشنك توتقھسى
اللھدھ در .

استانبول - استانبولدن طارالغان خبھرارھ كورھ
فرق كلېسھدھ بلغارلار ايلان تورك لار آرسندھ طور
صوغش بولاب فرق كلېسھ گھ بلغارلار نك هجومي وقتنك
پالقاونيق خليل بك قمانك سھك اولان تورك عسكلر لرى
صوك در جھ مجاھدلك كورسانكلان لار . در آخر فرق
كلېسھدن بلغارلار نى قوغانلار . خليل بك بو اجتهادى
اوچون پاشالق در جھ سېنھ ترفېع ايدلگان .

قارا طاغ - قارا طاغ عسكلر لرى نك قزو صوغش
لرى حاضر دھ «پادغور يتسيھ» دھ اولوب موفقيت
كورگانلرى يوق .

قارا طاغدھ او طور و راسى غز تھسى خېرىنھ كورھ
حاضر دھ آچلق حكھ سورا ايكان . قارا طاغ عسكلر لرى
آچلق ايلان مبتلا بولغانغھ صوغش دھ يكتلك كورساتھ
آلمېلر اېھش .

قارا طاغ قارولى اوز نك بر عسكلر باشلغنى
«عسكلر لرى بېخشى اوپر اتمگان سن» دېب تنبېھ ايتكان
ايكان شول غنيرال مذكور سوزى كوتارھ آلمايىنچھ
قرال نك اوز الدندھ آطلوب اولگان .

غز تھلردن - غز تھلردھ بالقان حكومت لرى بىك صوغش
نتيجھسى اولھرق «پانيصلاويزم» چغار دېگان خبھرار
كورنھ .

بونى حاضر گى كوندھ اولان اصلاويان نك عھوما
متفقانھ احركت لردن استدلال قېلھلر .

نھس غز تھلرى بو حقدھ دخى دقت ليرك يازالار
آنلار روسيھ و آفئسريھ نك بى طرفلق اعلان ايتھاولرن
پانيصلاويزم روعى اصلاويان اتفالق ابلان مناسبتلى

بر مسئلھ دېب قارىلار . مذكور ايكى حكومت كھ باشقھ
حكومت لار بالقان صوغشندھ بى طرفلق اعلان ايتديلر .
بو حقدھ پتر بورغ دھ ۱۲ نچى اوكتابر دھ ياكھانغھ
چقان «مسلمانسكايا عزيزتھ» دھ بك كوب نرسھ يازا .
اول حاضر گى اصلاويانلار نك يار دھلرين اورنلى
طاپھى . روسيھ حكومتى نك بوگا مساعدھ وپروپن دھ
بېك شدتلى تنقيد ايتھ . . . . .

استانبول - سلطان عبد الحميدنى سلا نيك دن استانبولغھ
آلوب كېلگانلار .

آنى بورنغى خليفھلر تحتى بولغان بوروصھ غھ
كوچرھ چك لار ايكان ايشداد كېنھ و غز تھ لرنك بعض
لرندھ كورل كېنھ كورھ سلطان عبد الحميدنى محاربه
صاوتېنھ آلمان لار .

اگر درست بولساھ ياش توروكلر اوچون (بورنغى
واقعه لره نسبتھ) بو خبھ بر دھ كوگلىلى توگل .

بورون اشكھ يارامغان سلطان عھ (البتھ آنلر چھ)
شوكون باش اېھايھ تزلنو ترقى پرستلك نك
بر دھ اشكھ يارامغانلقدھ كورستھ .

شوكتلو سلطان عبد الحميد حضرتلرى اوزىنك تجربھ
سى ساھ سندنھ مملكت اشلرين ياش توروكلردن
مكار چھ درجھ آرتق بلھ ، اول بوكونگى كېى محاربه
لرنى اسھى بولن قورقتب آلنى كون مقدار نك اوزىنچھ
مطلوب نتيجھلره يتكروچى ايدى .

اول دولت باشندھ اولوب ترقى پرستلر شونك

اطاعتندھ اولساھلر تور كېھ گھ شو كونگى بلالار
طواچقدھ دگل ايدى . ايتوچى لرنك ايتوى بوينچھ
بواشلر آنك رنجوى سببلى اولسھدھ احتمال هر نصل
خدا اصلاح ايلسون .

